

Sygn. akt: I C 1260/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Robert Mokrzecki

Protokolant: sekr. sądowy Anna Bajtała

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2017 r. w Gorzowie Wielkopolskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. W. (1)**

przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuratorowi Okręgowemu w Gorzowie Wlkp. zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej

o zapłatę kwoty 350 000 złotych

1. Powództwo oddała.
2. Nie obciąża powoda kosztami procesu.

SSO Robert Mokrzecki

Sygn. akt I C 1260/15

UZASADNIENIE

Powód M. W. (1) wniósł do tut. Sądu pozew przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuraturze Okręgowej w Gorzowie Wielkopolskim o zasądzenie tytułem zadośćuczynienia kwoty 350 000.

W uzasadnieniu swojego pozwu podał, że autorem aktu oskarżenia przeciwko powodowi jest Prokurator Okręgowy w Gorzowie Wlkp., który był odpowiedzialny za nadzorowanie całego postępowania w jego fazie przygotowawczej, a było ono nadzorowane i prowadzone z naruszeniem reguł i zasad jakie wskazane zostały przez ustawodawcę w przepisach kpk. Prokurator oskarżając powoda o przestępstwo z art. 197 § 2 kk nie liczył się z tym jakie skutki psychiczne i cierpienia spowoduje to w psychice powoda. Oskarżył go na podstawie pomówienia K. M.. Nie dysponował żadnym dowodem na poparcie oskarżenia, wystarczyła wcześniejsza karalność powoda. Z powodu działania prokuratury powód stał się ofiarą funkcjonariuszy Służby Więziennej, służby zdrowia a przede wszystkim innych skazanych. Przechodził mękę i cierpienie psychiczne. Ucierpiał na tym jego zdrowie. Zaczął zażywać tabletki psychotropowe. Próbował popełnić samobójstwo. Nie potrafił poradzić sobie z lękiem i obawą przebywając w celi z osadzonymi. Według powoda wszystkie krzywdy jakie doświadczył doznał z powodu niesłusznego oskarżenia i każdorazowe przedłużanie aresztu. Także funkcjonariusze policji podczas wykonywania czynności procesowych nie traktowali powoda jak człowieka, używali wobec niego słów poniżających, wywierali presję.

Skarb Państwa – Prokurator Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej w odpowiedzi na pozew wniósł o odrzucenie pozwu a na

wypadek nieuwzględnienia wniosku o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej kosztów zastępstwa. W uzasadnieniu pozwu strona pozwana podniosła zarzut tożsamości przedmiotu sporu w przedmiotowym postępowaniu ze sprawą zawisłą przed Sądem Okręgowym w Gorzowie Wielkopolskim pod sygnaturą II Ko 770/15. Powód we wskazanym postępowaniu złożył wniosek o przyznanie zadośćuczynienia za niewątpliwe niesłuszne tymczasowe aresztowanie zastosowane w postępowaniu karnym o sygn., akt II K 206/13. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 grudnia 2015 roku sygn. akt II Ko 770/15 go oddalił. Z uwagi na treść art. 552a § 1 k.p.k. wskazujący iż roszczenie o zadośćuczynienie i odszkodowanie z wskazanych przez pozwanego tytułów zostało przewidziane dla kognicji sądów karnych o ściśle określonej właściwości rzeczowej i miejscowej. Zatem na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. pozwany wnosił o odrzucenie pozwu w całości.

Strona pozwana kwestionuje powództwo co do zasady i do wysokości. Prokuratura Okręgowa w Gorzowie Wielkopolskim prowadziła śledztwo o sygn. akt V Ds. 13/13 między innymi przeciwko powodowi. Przedmiotowe postępowanie zostało wszczęte w wyniku zawiadomienia ze szpitala, z którego wynikało, że przebywająca na oddziale piętnastolatka mogła być wykorzystywana seksualnie.

W dniu 15 listopada na wniosek Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wlkp. biegły sądowy psycholog wydała opinie psychologiczną, w której wskazano m.in. że powód zmuszał małoletnią do dokonywania innej czynności seksualnej w rozumieniu art. 197§ 2 k.k. W wyniku przeprowadzonego postępowania przygotowawczego powód został oskarżony o to, że w okresie od maja 2012 roku do września 2012 roku kilkakrotnie doprowadzał małoletnią do wykonywania innej czynności seksualnej wbrew jej woli przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio karany, w warunkach określonych w art. 64 §1 k.k. oraz o to, że w dniu 17 września 2012 roku działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej nakłonił małoletnią do uprawiania prostytucji, a następnie dopuścił się handlu ludźmi przekazując pokrzywdzoną za kwotę 150 zł w celu wykorzystania pokrzywdzonej do czerpania korzyści majątkowej z uprawiania przez nią prostytucji. W dniu 13 marca 2015 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. uznał powoda za winnego zarzucanych mu czynów. Ustalając stan faktyczny sąd odniósł się częściowo do wyjaśnień samego oskarżonego, zeznań pokrzywdzonej oraz oparł się na opinii psychologicznej z dnia 15 listopada 2013 roku jak i na opiniach ustnych prowadzonych w toku postępowania. Sąd Apelacyjny uniewinnił powoda od popełnienia czynów zakwalifikowanych z art. 197 § 1 kk. W uzasadnieniu podał, że zeznania pokrzywdzonej są niekonsekwentne i wewnętrznie sprzeczne, gdyż budziły wątpliwość nie tylko co do liczby stosunków oralnych, ale także tego, przy których z nich powód stosował przemoc. W realiach sprawy brak jest podstaw do przyjęcia że zastosowanie środka zapobiegawczego było bezprawne. Zastosowanie wobec powoda tymczasowego aresztowania znajdowało oparcie w zebranych materiale dowodowym, zostało dokonane zgodnie z przepisami procedury karnej oraz było konieczne dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a zatem nie sposób przypisać tym czynnościom niecelowość lub sprzeczności z prawem. Powód nie wykazał by prowadzenie przedmiotowego postępowania przygotowawczego było w sposób oczywiście sprzeczny z przepisami prawa. Z samego faktu uniewinnienia powoda, z uwagi na niedające się usunąć wątpliwości, nie sposób wyprowadzać wniosku o niezgodnym z prawem działaniem władzy publicznej. Akt oskarżenia był poddany kontroli sądu w fazie przygotowania do rozprawy głównej w trybie art. 339 § 3 k.p.k. Sąd karny nie umorzył jednak w tym trybie na tym etapie postępowania. Świadczy o tym, że zebrane w toku postępowania przygotowawczego dowody nie miały jednoznacznego wyrazu, a dokonanie trafnych ustaleń faktycznych, co do istoty okoliczności czynu i okresu jego popełnienia wymagało gruntownego zbadania i wieloaspektowej krytycznej oceny materiału dowodowego. W toku postępowania przygotowawczego prowadzonego przez pozwanego istniały dowody wskazujące na wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez powoda zarzucanego mu czynu. Strona pozwana kwestionowała także wysokość dochodzonego roszczenia.

Postanowieniem z 05.10.16r. sąd oddalił wniosek o odrzucenie pozwu (k.234). Postanowieniem z 20.12.16r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił zażalenie pozwanego (k.270).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje.

Prokuratura Okręgowa w Gorzowie Wielkopolskim prowadziła śledztwo o sygn. akt V Ds. 13/13 między innymi przeciwko M. W. (1). Przedmiotowe postępowanie zostało wszczęte w wyniku zawiadomienia lekarzy Oddziału (...)

Położniczego Szpitala w D., z którego wynikało, że przebywająca na oddziale piętnastolatka mogła być wykorzystywana seksualnie. W dniu 15 listopada 2013 roku na wniosek Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wielkopolskim, biegły sądowy psycholog wydał opinie psychologiczną, w której wskazano m.in., że powód zmuszał małoletnią do dokonywania innej czynności seksualnej w rozumieniu art. 197 § 2 k.k.

W związku z zarzutami (także o zmuszanie małoletniej do prostytucji i handel ludźmi) w dniu 17 stycznia 2013 roku M. W. (1) został zatrzymany, a następnie skierowano wniosek o tymczasowe aresztowanie na okres 3 miesięcy. W trakcie trwania śledztwa stosowanie aresztu tymczasowego było przedłużane trzykrotnie – 10 kwietnia 2013 roku, 10 lipca 2013 roku i 27 września 2013 roku

Dowód:

- opinia psychologiczna sporządzona w sprawie V Ds. 13/13 z dnia 15 listopada 2013r –k. 107 – 110
- dokumenty w aktach sprawy II Ko 770/15 -wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 18 grudnia 2015 roku wraz z uzasadnieniem – k.188, 196 - 201

W wyniku postępowania przygotowawczego M. W. (1) został oskarżony o to, że w okresie od maja 2012 roku do września 2012 roku kilkakrotnie doprowadzał małoletnią do wykonywania innej czynności seksualnej wbrew jej woli (art. 197 § 2 k.k.), przy czym, dopuścił się czynu będąc uprzednio karanym, w warunkach określonych w art. 64 § 1 k.k. oraz o to, że w dniu 17 września 2012 roku działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej nakłonił małoletnią do uprawiania prostytucji, a następnie dopuścił się handlu ludźmi przekazując pokrzywdzoną za kwotę 150 zł w celu wykorzystania pokrzywdzonej do czerpania korzyści majątkowej z uprawiania przez nią prostytucji

Dowód:

- akt oskarżenia z dnia 19.12.2013 r w sprawie V Ds. 13.13 – k. 111 – 122

W czasie rozprawy przed Sądem Okręgowym w Gorzowie Wielkopolskim, jak i w trakcie postępowania przygotowawczego, pokrzywdzona przyznała, że powód stosował wobec niej przemoc fizyczną i zmuszał ją do wykonywania innej czynności seksualnej wbrew jej woli.

Dowód;

- protokół rozprawy głównej przed Sądem Okręgowym w Gorzowie Wlkp. z dnia 20.03.2014r. – sygn. akt II K 206/12 – k. 123 – 132

W trakcie procesu tymczasowe aresztowanie było przedłużane na kolejne okresy – łącznie do 3 lipca 2014 roku, kiedy Sąd Okręgowy uchylił stosowanie tego środka zapobiegawczego. Na skutek zażalenia prokuratora Sąd Apelacyjny w Szczecinie w dniu 16 lipca 2014 roku zmienił postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim i ponownie zastosował wobec M. W. (1) tymczasowe aresztowanie na okres 3 miesięcy. W dniu 28 lipca 2014 roku M. W. (1) został zatrzymany i osadzony w areszcie śledczym Zakładu Karnego w G.. Sąd prowadząc proces przedłużał stosowanie tego środka na okres do 28 stycznia 2015 roku a po tej dacie tymczasowe aresztowanie trwało na skutek postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 lutego 2015 roku do 11 maja 2015 roku.

Dowód:

- dokumenty w aktach sprawy II Ko 770/15 -wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 18 grudnia 2015 roku wraz z uzasadnieniem – k.188, 196 - 201

Sąd Okręgowy dokonał zmiany kwalifikacji prawnej czynu zarzucanemu powodowi wskazując, że czynności których dopuścił się oskarżony względem małoletniej wypełniają dyspozycję art. 197 § 1 k.k. - zgwałcenia, a nie innej czynności seksualnej. Wyrokiem z dnia 13 marca 2015 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wydanym w sprawie II K 206/13 uznał M. W. (1) za winnego zarzucanych mu czynów i skazał go na karę łączną siedmiu lat pozbawienia

wolności. Ustalając stan faktyczny sąd odniósł się do wyjaśnień oskarżonego, zeznań pokrzywdzonej oraz oparł się na opinii biegłego psychologa z dnia 15 listopada 2013 roku jak i na opiniach ustalonych przeprowadzonych w toku postępowania.

Dowód:

- wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 13 marca 2015 roku, sygn., akt II K 206/12 wraz z uzasadnieniem – k. 133 – 166, 221 - 229

Postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. przedłużył tymczasowe aresztowanie stosowane wobec M. W. (1) do dnia 11 sierpnia 2015 roku. M. W. (1) złożył zażalenie na powyższe postanowienie. Sąd Apelacyjny w Szczecinie postanowieniem z dnia 27 maja 2015 roku zażalenia nie uwzględnił i utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Kolejno postanowieniem z dnia 5 sierpnia 2015 roku Sąd Apelacyjny w Szczecinie przedłużył okres tymczasowego aresztowania M. W. (1) do dnia 31 października 2015 roku wskazując, że przyczyny dla których zastosowano izolacyjny środek zapobiegawczy w dalszym ciągu trwają. Sąd Apelacyjny w Szczecinie postanowieniem z dnia 3 września 2015 roku na skutek zażalenia wniesionego przez M. W. (1) utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Dowód:

- protokół rozprawy głównej przez Sądem Okręgowym w Szczecinie z dnia 23 stycznia 2015 rok, sygn. akt II K 206/13u – k. 186 - 187

- postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 29.04.2015r. – k.252

- postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 maja 2015r – k. 354 – 355

- postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 sierpnia 2015 roku – k. 356 – 357

- postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 3 września 2015 roku – k. 360 - 362

Na skutek apelacji wniesionej przez powoda Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 8 października 2015 roku uniewinnił powoda od popełnienia czynów zakwalifikowanych z art. 197 § 1 k.k.

Dowód:

- wyrok Sadu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 8 października 2015 roku, sygn. akt II Aka 126/15 wraz z uzasadnieniem – k. 167 – 185, 201 - 220

M. W. (1) wniósł do Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim II Wydziału Karnego o zasądzenie odszkodowania w kwocie 100 000 zł zadośćuczynienia w kwocie 250 000 zł od Skarbu Państwa wskazując jako podstawę swojego żądania art. 552 § 4 k.p.k. W uzasadnieniu wskazał, że został tymczasowo aresztowany na skutek postawienia mu zarzutu, od którego został uniewinniony. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. II Wydział Karny wyrokiem z dnia 18 grudnia 2015 roku wniosek M. W. (1) oddalił. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia sąd podał, że stosowany wobec M. W. (1) izolacyjny środek zapobiegawczy jakim jest tymczasowe aresztowanie było słuszne i nie przysługuje mu z tego tytułu zadośćuczynienie za wykonanie wobec niego tego środka przymusu.

Dowód:

-dokumenty w aktach sprawy II Ko 770/15 -wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 18 grudnia 2015 roku wraz z uzasadnieniem – k.188, 196 - 201

Powód początkowo został osadzony w zakładzie karnym w celi wieloosobowej. Jak tylko zgłosił, że czuje się zagrożony przez innych osadzonych w związku z zarzucanym mu czynem, zostały podjęte czynności, aby osadzić M. W. (1) w celi

jednoosobowej. Powód zapisał się także na konsultacje do psycholog więziennej. Na pozostałe konsultacje kierowany był przez wychowawcę. Stan powoda był na tyle dobry, że mógł być osadzony w celi jednoosobowej. Do zakładu karnego wpłynęło także pismo Prokuratury Okręgowej w Gorzowie Wlkp., do której powód zwrócił się o zapewnienie mu bezpieczeństwa. Powód został osadzony w celi jednoosobowej, odbywał także spacerki bez innych osadzonych. Korzystał z siłowni. Wzmocniono wobec powoda nadzór penitencjarno – ochronny. Uczestniczył w kilku konsultacjach z psychologiem więziennym. Powód obecnie bierze leki nasenne - T.. Nie zgłaszał wychowawcy ani oddziałowemu problemów. U psychologa z własnej inicjatywy był tylko raz.

Dowód:

- kopia książeczki zdrowia M. W. (1) – k. 310 – 339

- zeznania świadka W. J. – k. 363 – 364

- zeznania świadka J. H. – k. 431 – 432,

- zeznania świadka M. W. (2) – k. 432 – 433,

- zeznania powoda – k. 433 – 434

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Powództwo jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Powód wniósł o zadośćuczynienie, za to że na skutek na skutek nieprawidłowości w toku tego postępowania przygotowawczego, postawienia zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 197 §2 kk, pomimo braku podstaw ku temu, w okresie tymczasowego aresztowania naruszone zostały jego dobra osobiste - zdrowie psychiczne. Jako podstawę roszczenia wskazał art. 417 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. i art. 448 k.c.

Stosownie do art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa. Przepis powyższy przyjmuje, że jedynymi przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa są: wykonywanie władzy publicznej niezgodnie z prawem oraz powstała z tego powodu szkoda (nie jest konieczne wykazanie winy).

Na gruncie art. 417 k.c. stwierdzić należy, że odpowiedzialność Skarbu Państwa ma miejsce wówczas, gdy wykonującemu władzę publiczną – bez względu na sposób i formę działania – można postawić zarzut działania z naruszeniem prawa. Przepis powyższy dotyczy wszelkich czynności (działania i zaniechania) związanych z wykonywaniem imperium, a więc zarówno czynności faktycznych, jak i indywidualnych rozstrzygnięć podejmowanych przy zachowaniu określonej procedury.

Przez „działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem” należy rozumieć niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a także dorobkiem prawnym Wspólnoty Europejskiej i prawem stanowionym przez Unię Europejską. Nie ulega przy tym wątpliwości, że do sfery imperium państwa należy stosowanie środków przymusu związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności i środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Drugą przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej na gruncie art. 417 k.c. jest szeroko rozumiana szkoda, to jest każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach danego podmiotu, zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym. Art. 417 k.c. dotyczy zatem również odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu naruszenia dóbr osobistych obywatela, co oznacza możliwość wystąpienia przez pokrzywdzonego z roszczeniem o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę niemajątkową. Także w wyroku z dnia 2 października 2007r. Sąd Najwyższy przyjął, że przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie tego przepisu jest szkoda w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., może nią być także zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w wypadkach wskazanych w art. 445 i 448

k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 r., II CSK 269/07, LEX nr 315849). Nie ulega przy tym wątpliwości, że poszkodowany może żądać zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie.

Na zasadach przewidzianych w kodeksie pokrzywdzony może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na cel społeczny (art. 24 § 1 k.c.) Stosownie do art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny.

Nie każde naruszenie dobra osobistego daje jednak prawo do skorzystania z ochrony prawa cywilnego. W myśl bowiem art. 24 k.c. ochrona taka przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem dobra osobistego. Bezprawne jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Omawiany przepis wprowadził ponadto domniemanie bezprawności naruszenia dobra. Każde więc naruszenie kwalifikowane jest jako bezprawne. Okolicznościami wyłączającymi bezprawność są np.: zgoda poszkodowanego, działanie w ramach obowiązku prawnego, wykonywanie własnego prawa podmiotowego, obrony koniecznej, czy wreszcie działanie podjęte w obronie uzasadnionego interesu społecznego lub prywatnego.

W sprawie konieczne było w pierwszej kolejności ustalenie, czy doszło do dopuszczenia się przez Prokuraturę Okręgową w Gorzowie Wielkopolskim, jako jednostkę organizacyjną uprawnioną do wykonywania władzy publicznej, bezprawnego działania lub zaniechania. W dalszej kolejności wymagało ustalenia, czy na skutek tego doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda i czy ewentualne naruszenie dóbr osobistych powoda uzasadnia przyznanie mu majątkowej ochrony.

Mając na uwadze powyższe, należy wskazać, że na powodzie, jako żądającym ochrony dóbr osobistych, spoczywał ciężar dowodu jedynie co do faktu naruszenia dóbr osobistych. Bezzasadne oskarżenie może prowadzić do naruszenia dóbr osobistych, przy czym sąd jest związany zakreśloną przez stronę powodową podstawą faktyczną roszczenia, jak i przedmiotem żądania. Powód, domagając się majątkowej ochrony dóbr osobistych na podstawie art. 24 §1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. i 417 § 1 k.c., nie miał natomiast obowiązku wykazać, że funkcjonariusze jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, ponoszą winę za wyrządzoną powodowi krzywdę w związku z naruszeniem dóbr osobistych (por. uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 18 października 2011r., sygn. akt III CZP 25/11, nie publ.). W sytuacji, w której oparte na art. 448 k.c. roszczenie kierowane jest przeciwko Skarbowi Państwa na tej podstawie, że źródłem naruszenia dóbr osobistych było niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Art. 417 k.c. przewiduje odpowiedzialność opartą na przesłance (obiektywnie) niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, a wina pozostaje poza przesłankami konstytuującymi obowiązek odszkodowawczy.

Strona pozwana powinna była wykazać, że wszczęcie przeciwko powodowi postępowania karnego i oskarżenie go nie było bezprawne, a skutek legalności jej działań nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. Bezsporne w rozpoznawanej sprawie było to, że przeciwko M. W. (1) prowadzone było postępowanie karne, w którym był on podejrzany (a następnie oskarżony) o przestępstwo z art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 §2 k.k., a także o przestępstwo 189 a § 1 k.k. w zb. z art. 204 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 §1 k.k. Bezsporne jest również, że w związku z zarzutami powódki został w dniu 17 stycznia 2013 roku zatrzymany i tymczasowo aresztowany. W trakcie śledztwa stosowanie tymczasowego aresztowania było przedłużane trzykrotnie – 10 kwietnia 2013 roku, 10 lipca 2013 roku i 27 września 2013 roku aż do zakończenia postępowania przygotowawczego. W toku procesu przed Sądem Okręgowym, w G. tymczasowe aresztowanie było przedłużane na kolejne okresy – łącznie do 3 lipca 2014 roku kiedy to na mocy postanowienia z tego dnia sąd uchylił stosowanie tego środka zapobiegawczego. Na skutek zażalenia prokuratora Sąd Apelacyjny w Szczecinie w dniu 16 lipca 2014 roku zmienił postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. i ponownie zastosował wobec powoda tymczasowe aresztowanie. Tymczasowe aresztowanie trwało na skutek postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 4 lutego 2015 roku do 11 maja 2015 roku. W dniu 13 grudnia 2015 roku Sąd Okręgowy wydał wyrok, na mocy którego skazał powoda za dwa przestępstwa i wymierzył karę łączną

7 lat pozbawienia wolności, zaliczając na poczet całość okresu tymczasowego aresztowania, jakie było stosowane do daty wydania wyroku. Wyrokiem z dnia 8 października 2015 roku wydanym na skutek apelacji powoda Sąd uniewinnił powoda od zarzucanego mu czynu z art. 197 § 1 k.k. a pozostała część wyroku utrzymał w mocy. Tymczasowe aresztowanie trwało do 31 października 2015 roku. Obecnie z datą początkową 28 lipca 2015 roku wykonywana jest wobec powoda orzeczona kara 5 lat pozbawienia wolności.

Z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego wynika, że uniewinnił powoda od popełnienia przestępstwa z art. 197 § 2 kk ze względu na to, że zeznania pokrzywdzonej są niekonsekwentne i wewnętrznie sprzeczne, gdyż budziły wątpliwość nie tylko co do liczby stosunków oralnych, ale także tego, przy których z nich powód stosował przemoc (k.179v-180). Nie wskazywano na oczywisty brak dowodów uzasadniających oskarżenie, ale wątpliwości co do zeznań pokrzywdzonej. Sąd rozpoznający przedmiotową sprawę zwraca uwagę, że dotyczyły one zeznań piętnastoletniej dziewczynki (funkcjonującej na poziomie upośledzenia stopnia lekkiego i umiarkowanego - k.129), z którą powód współżył i wykonywał inne czynności seksualne, a następnie sprzedał w celu uprawiania prostytucji. Wątpliwość sądu odwoławczego budziła sama zgoda pokrzywdzonej, a nie dokonywanie innej czynności seksualnej. Ze względu na wiek dziewczynki i jej rozeznanie dopuszczono dowód z opinii biegłego psychologa, której przedmiotem była ocena funkcjonowania poznawczego i emocjonalnego pokrzywdzonej. W tych okolicznościach nie sposób uznać, że uniewinnienie powoda z jednego z zarzutów pozwala ocenić działanie prokuratury w postaci przedstawienia aktu oskarżenia (opartego na takim materiale dowodowym) i zastosowania tymczasowego aresztowania jako bezprawne. W tego typu sprawach z reguły kluczowym dowodem są zeznania pokrzywdzonych, tej konkretnej wzbudziły wątpliwości sądu odwoławczego ze względu na jej cechy osobowe, a nie abstrakcyjność zarzucanego czynu.

Samo uniewinnienie oskarżonego, choć dla sądu niewątpliwe, nie przesądza o bezprawności działania organu, które uzasadniało wniesienie aktu oskarżenia i popieranie go przed sądem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 1978 r., I CR 428/77, LEX nr 8052). Czynności organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, związane z wypełnianiem ich ustawowych obowiązków, nie mają charakteru działań niezgodnych z prawem także wtedy, gdy przeprowadzone postępowanie karne zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku uniewinniającego. Obywatele muszą bowiem w interesie ochrony dobra wspólnego - jakim jest bezpieczeństwo publiczne - ponosić ryzyko związane z legalnym wdrożeniem postępowania karnosądowego (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 lutego 2015 r. I ACa 762/14, opubl. LEX nr 1665060). Podstawowym zaś celem postępowania przygotowawczego, jest ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo (art. 297 § 1 pkt 1 k.p.k.).

Co do zasadności stosowania tymczasowego aresztowania wypowiedział się Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z dnia 18 grudnia 2015 roku w sprawie II Ko 770/15. Sąd oddalił roszczenie powoda o zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie. Jak wskazano w uzasadnieniu wyroku, „całość okresu tymczasowego aresztowania wobec M. W. została zaliczona na poczet kary 5 lat pozbawienia wolności orzeczone wobec niego za zbrodnie z art., 189a § 1 k.k. w zb z art. 204 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i w tym zakresie wyrok wydany wobec skazanego się uprawomocnił”. Należy podkreślić, że tymczasowe aresztowanie zastosowano na podstawie obu zarzutów.

W świetle przedstawionej wyżej argumentacji, sąd uznał, że działanie pozwanego nie nosiło cechy bezprawności w rozumieniu art. 417 kc. Nawet pozytywne ustalenie nie powodowałoby automatycznie uwzględnienia powództwa.

Nie każde naruszenie prawa stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na gruncie art. 417 § 1 kc., ale jedynie takie, które stanowiło warunek konieczny powstania uszczerbku poszkodowanego i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., III CSK 243/09, LEX nr 852665).

Powód twierdzi, że w efekcie o oskarżenie o czyn z art. 197 §2 kk stał się ofiarą funkcjonariuszy służby więziennej, służby zdrowia, a przede wszystkim innych skazanych. Przechodził mękę i cierpienie psychiczne. Ucierpiało na tym jego zdrowie - zaczął zażywać tabletki psychotropowe. Próbował popełnić samobójstwo. Nie potrafił poradzić sobie z lękiem i obawą przebywając w celi z osadzonymi. Także funkcjonariusze policji podczas wykonywania czynności

procesowych nie traktowali powoda jak człowieka, używali wobec niego słów poniżających, wywierali presję. Z tych wszystkich twierdzeń wyказаł jedynie, że zażywał lekarstwo na bezsenność. Na podstawie książeczki zdrowia sąd ustalił, że zapisywano tiserцин. Nie jest to środek psychotropowy, ale lek neuroleptyczny o stosunkowo słabym działaniu, stosowany głównie w przypadku kłopotów ze snem. Z faktu tego nie wynika jednak, że jest to następstwo oskarżenia o czyn z art. 197 §2 kk. Żadne inne przedstawiane konsekwencje nie zostały również wykazane. Powód w najmniejszym stopniu nie udowodnił swoich twierdzeń.

Jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego w zakładzie karnym zostały podjęte wszelkie środki bezpieczeństwa, a także zostały podjęte reakcje na jego wnioski i zachowania. Świadek W. J. (wychowawca z zakładu karnego) zeznał, że powód tylko raz zapisał się do psychologa, bowiem czuł się zagrożony i chciał celę jednoosobową. Świadek J. H. (psycholog) również zeznała, że powód osobiście tylko raz zainicjował spotkanie z nią – jak chciał celę jednoosobową. O pozostałe konsultacje prosił wychowawca. Psycholog stwierdziła, że stan powoda był dobry. Powód nadto nie zgłaszał, aby miał problemy czy konflikty ze współosadzonymi. Świadek M. W. (2) również nie potwierdziła, aby powód odczuwał od współwięźniów jakieś nieprawidłowe zachowania bądź uczestniczył w konflikcie. Sąd uznał zeznania zawnioskowanych świadków za wiarygodne i zgodne z pozostałym materiałem dowodowym.

Powód w swoich zeznaniach stwierdził, że w areszcie śledczym zaczęły się wobec niego wyzwiska, obelgi. Nie znajdują one potwierdzenia w zaoferowanym materiale dowodowym. Powód w pozwie twierdził, że męka i cierpienie psychiczne spowodowało, że ucierpiał jego zdrowie i musiał zażywać tabletki psychotropowe. Jak wynika z załączonej książeczki zdrowia powód zgłaszał jedynie, że cierpi na bezsenność i na tą okoliczność otrzymał tabletki tiserцин, które zażywa do dnia dzisiejszego. Co do próby samobójczej, to świadkowie zeznali, że powód napisał jedynie pismo do Prokuratury Okręgowej w której zawarł myśl, że może popełnić samobójstwo. W efekcie został skonsultowany z psychologiem i umieszczony w celi jednoosobowej. Nadto powód twierdzi, że bał się wychodzić, spędzał czas w celi. Jednocześnie zeznaje, że uczęszczał na siłownię, która była na jego oddziale. Żadne dowody więc nie potwierdziły twierdzeń powoda.

Stosownie do art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Redakcja przytoczonego przepisu jest jednoznaczna - nawet w przypadku naruszenia dobra osobistego sąd nie jest zobligowany do przyznania zadośćuczynienia. Okoliczności przedmiotowej sprawy, wyżej już opisane w kontekście stawianych zarzutów karnych, przemawiałyby za nieskorzystaniem przez sąd z tej możliwości.

Konkludując, stwierdzić należy, że nie została wykazana szkoda, ani związek przyczynowy z działaniem pozwanego. Nie zaistniała też kolejna (zasadnicza - którą sąd analizował na wstępie) przesłanka, tj. bezprawność działania pozwanego, o czym już wyżej szerzej pisano.

Analiza materiału dowodowego zebranego w sprawie doprowadziła do wniosków ujętych powyżej. Stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dokumentów, zeznań świadków i strony powodowej. Zeznaniami powoda sąd dał wiarę o tyle o ile są wzajemnie niesprzeczne i mają pokrycie w pozostałym zebranym w sprawie materiale dowodowym. W efekcie w zakresie niespornych faktów: skazania, uniewinnienia, zażywania środków na bezsenność. Inne okoliczności, stanowiące podstawę faktyczną żądanie, nie zostały bowiem wykazane.

Strony nie kwestionowały prawdziwości i wiarygodności zgromadzonych w toku procesu dokumentów, a Sąd nie dopatrył się przyczyn, dla których miałyby czynić to z urzędu. Zeznania świadków przedstawiają w sposób spójny przebieg tymczasowego aresztowania, zachowanie powoda w tym czasie, reakcje z jakimi się spotykał. Nie zostały zakwestionowane przez inne dowody.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., który stanowi wyjątek od zasady obciążenia strony przegrywającej wszystkimi kosztami postępowania. Sąd mając na uwadze całokształt okoliczności przedmiotowej sprawy, w szczególności sytuację życiową powoda (zakończenie odbywania kary w 2018r.), w tym również jego sytuację materialną (nie pracuje, nie otrzymuje wsparcia finansowego - k.23-25), nie obciążył go kosztami procesu.

SSO Robert Mokrzecki